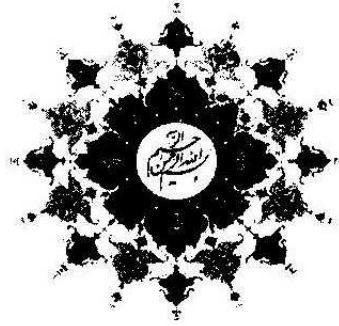

اقتصاد کلان

علی بشارت

عضو هیئت علمی دانشگاه

انتشارات پایاب پائیز ۱۳۹۷

تألیف:

سرشناسه	:	بشارت، علی، ۱۳۴۵ -
عنوان و نام پدیدآور	:	اقتصاد کلان/ تالیف علی بشارت.
مشخصات نشر	:	تهران: پایاب، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	۱۶۸ ص.: جدول، نمودار.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۹۹۸۸۰-۰-۸
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
یادداشت	:	عنوان به انگلیسی: Macroeconomics.
یادداشت	:	کتابنامه.
مرسوء	:	اقتصاد کلان -- راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع	:	Macroeconomics -- Study and teaching (Higher)
رده بندی - نگره	:	۱۳۹۷ ف ۲ ب ۵۳ / ۱۸۰ HB
رده بندی دیویی	:	۳۳۹ / ۰۷۶
شماره کتابشناسی	:	۵۳۷۷۳۳۶

نام کتاب: اقتصاد کلان

مؤلف: علی بشارت

ناشر: پایاب

نوبت چاپ: چاپ اول پائیز ۱۳۹۷

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

تعداد صفحه و قطع: ۱۶۸ - وزیری

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۸۸۰-۰-۸

قیمت: ۳۰۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است

مرکز پخش: تهران - پاسدارن - بزرگراه صیاد شیرازی - نبش بوستان نهم پلاک ۵۶

پیش‌گفتار

اگرچه از آغاز زندگی جمعی یکی از دغدغه‌های فکری اندیشمندان این مسأله بوده است که چگونه یک جامعه می‌تواند ثروتمند و توانمند شود، اما در تاریخ تکامل علوم اقتصادی و مالی، فقط به برخی از تلاش‌های یونانیان و رومیان باستان اشاره‌هایی شده و عقاید و زحمات متفکران شرقی در تاریخ مغفول مانده و با وجود عقاید بسیار استوار افرادی مثل ابن‌خلدون تونسلی صاحب کتاب "ازشمنند" مقدمه‌ای بر عبرت‌ها"، اکنون آدام اسمیت، نویسنده کتاب "ثروت ملل" به عنوان پدر علم اقتصاد و بنیانگذار علم اقتصاد نوین شناخته می‌شود.

سوال اصلی همواره این بوده و هست که میزان تولید و سطح فعالیت‌های اقتصادی در یک جامعه به چه عواملی بستگی دارد؟ اقتصاد کلان در پی پاسخگویی به این سوال است و در این راستا البته دانشمندان متخصصان اقتصاد کوشیده‌اند، مفاهیم، شاخص‌ها، مدل‌ها و روش‌های خاصی را ابداع نموده و به پاسخ این سوال بپردازند.

رشد سریع برخی از اقتصادهای جهان مثل آلمان، ژاپن و کره جنوبی و تلاش کشورهای دیگر برای رشد و توسعه، از واقعیات قابل توجه و نکارناپذیر امروز جهان است. علل این رشد سریع چه بوده است؟ چرا بعضی کشورها، فقیر و ضعیف در حالی که بعضی دیگر، غنی، ثروتمند و قدرتمندند؟ این سوال همواره برای متفکران علوم مختلف مطرح بوده است که آیا رشد تولید در بعضی کشورها تصادفی و بدون برنامه اتفاق افتاده است یا این که طبق یک سری برنامه‌ها و تدابیر حساب شده، عوامل موثر در رشد تولید شناسایی شده و با تحقق آن عوامل و شرایط که در رشد تولید دخیل‌اند، تولید در این کشورها رشد نسبتاً سریعی داشته است.

در واقع با مقایسه بین کشورهای مثل کره‌ی جنوبی و کره‌ی شمالی و مانسدان، این مسأله با ذهن‌ها خطور می‌کند که گویا عواملی در رشد اقتصاد دخیل‌اند و بعضی ملت‌ها و افراد آن‌ها را شناخته و بکار بسته‌اند و بعضی دیگر از آن‌ها غافل مانده‌اند.

این کتاب که مشتمل بر هفت فصل است، سعی دارد مهمترین مفاهیم و الگوهای نظری کاربردی اقتصاد کلان را در سطح مقدماتی معرفی نموده و تشریح نماید. در این راستا علاوه بر تکیه بر بیش از بیست سال تجربه‌ی تحصیل، تحقیق و تدریس مفاهیم و دروس اقتصاد کلان دروس مرتبط با اقتصاد کلان و مسایل اقتصاد ایران و جهان، سعی شده است که جدیدترین کتب و مقالات و جدیدترین موضوعات و مباحث مورد توجه و استفاده قرار گیرد به نحوی که خوانندگان با مطالعه فصول و قسمت‌های مختلف کتاب و حل تمرینات و مسایل آن و نیز انجام تکالیفی که انجام آنها به خوانندگان و دانشجویان محول شده است، بتوانند مفاهیم اقتصاد کلان و ارتباط آن با سایر شاخه‌های اقتصاد و سایر علوم را به خوبی درک کرده و کاربردهای مفاهیم و الگوهای مطروحه در زندگی واقعی را به خوبی فرگرفته قادر به استفاده از آن‌ها شود.

پارهای از مفاهیم و تعاریف کلی و مقدماتی و روش شناسی علم اقتصاد که برای درک اصول اقتصاد کلان و جایگاه آن در میان شاخه های مختلف علم اقتصاد، مفید و ضروری است، تحت عنوان آشنایی با اقتصاد و نظام اقتصادی، در فصل اول آمده است. از آنجا که بدون اندازه گیری پدیده ها نمی توان شناخت معنی داری نسبت به آنها بدست آورد، در فصل دوم ضمن بیان ابزارهای لازم برای شناخت و اهمیت اندازه گیری در شناخت، معیارهایی برای اندازه گیری پدیده ها و متغیرهای کلان اقتصادی تحت عنوان حسابداری ملی آمده است. در فصل سوم ضمن معرفی مقدماتی عوامل اصلی موثر بر میزان تولید و سطح فعالیت های اقتصادی، برای تفکیک تغییرات واقعی و تغییرات در متغیرهای پولی و قیمت ها سعی شده است اثر تغییرات واقعی و اثر تغییرات قیمت بر تولید و اشتغال، بحث شاخص قیمت، تولید واقعی و تورم را آورده ایم.

فصل چهارم با عنوان الگوهای تعیین درآمد ملی ضمن معرفی کلی مسأله اصلی در اقتصاد کلان و الگوهای ارائه شده بران حال این مسأله، نظریه و مدل اقتصادی مربوط به اقتصاددانان کلاسیک به رهبری آدام اسمیت را به عنوان پایه ای برای آغاز بحث و نیز تشریح تفاوت در دیدگاه های اندیشمندان به بحث گناشته است. این فصل ضمن تبیین عقاید کلاسیکها و اهمیت عقاید آنها، مقدمات درک بهتر نظریه های کلاسیک و پروان او و سایر مکاتب فکری را در باب مسایل مهم اقتصاد کلان فراهم می آورد.

همچنین مدل اولیه کینز تحت عنوان الگوهای تعیین درآمد ملی - مدل کینز (۱) در معرفی و تشریح شده است. مطالب این فصل در واقع بدنه اصلی اقتصاد کلان را تشکیل می دهد. کلاسیکها معتقد به اهمیت و نقش اساسی و اصلی عوامل طرف عرضه، بر میزان تولید هستند و جان مینارد کینز با مورد تردید قرار دادن پیش فرض های عقاید کلاسیکها جنبه بر وجود اطلاعات کامل و انعطاف پذیری کامل قیمتها و دستمزدها، رسیدن اقتصاد به تعادل اشتغال کامل را مورد انتقاد قرارداد و نشان داد که عوامل و شرایط طرف تقاضا با نقشی که در تشریح تولید در شرایط اشتغال ناقص می توانند داشته باشند، تعیین کننده میزان تولید بالفعل اشتغال هستند. تفاوت نظریه های کلاسیکها و کینز، با بررسی الگوی فرعی کینز و اقتصاد سه بخشی، بهتر روشن می شود. در واقع در این فصل یک گام دیگر برای فهم بهتر نظریه های کینز برداشته شده و با معرفی مفهوم نسبتاً اسرارآمیز ضریب تکاثر، یکی از اسرار اقتصاد کلان رمزگشایی شده است.

همچنین بررسی مقدماتی پول و سیاستهای پولی پرداخته است.

در جلد دوم کتاب بار دیگر چالش بین اقتصاددانان کلاسیک و کینز مطرح می شود و صحبت از حد و مرز دخالت دولت در اقتصاد به میان می آید. در این فصل با عنوان الگوهای تعیین درآمد ملی - مدل کینز (۲) آثار ورود دولت و بخش عمومی در اقتصاد مورد بررسی قرار می گیرد و سیاست مالی به عنوان یکی از پیشنهادات کینز برای حل بحران های اقتصادی و نیز به منظور تسریع در رشد و پیشرفت اقتصادی معرفی می شود. در حالی که کلاسیکها معتقد بودند سیاست مالی هیچ

اثر معنی داری در اقتصاد نمی تواند داشته باشد. الگوهای تعیین درآمدمدلی - مدل کینز (۳) بخش خارجی را وارد بحث و مدل می کند و آثار ورود بخش خارجی بر تولید و اشتغال را بررسی می کند. در این فصل نظریه های اقتصاد بین الملل به طور مقدماتی معرفی، تشریح و مرور می شود و سپس آثار تغییرات برونزا در بخش خارجی اقتصاد تحلیل و بررسی می شود.

فصل نهم به بررسی عمیق تر پول و سیاستهای پولی می پردازد. در این فصل ضمن معرفی پول و مروری بر تاریخچه پیدایش و تکامل آن، بازار پول به عنوان یکی از دو بازار تشکیل دهنده طرف تقاضای اقتصاد، مورد بررسی قرار گرفته و ابزارهایی برای اعمال سیاست پولی جهت اثرگذاری بر سطح بایدها، اشتغال، قیمتها و ... معرفی می شود. در فصل دهم بازار ارز (پول خارجی) و سیاستهای ارزی که به سیاستهای تبدیل هزینه معروفند، معرفی و مورد بررسی مقدماتی قرار می گیرد. عنوان بعدی بازار ارز و سیاستهای تبدیل هزینه خواهد بود. بحث کامل تر در این مورد به فصول آخر موعود می شود.

در ادامه ضمن معرفی سیستمهای تورم و بیکاری، به معرفی مقدماتی مدلی با نام الگوی DD-SS می پردازد که می تواند ریشه های اصلی تورم و بیکاری را شناسایی کرده و اثر سیاستهای اقتصادی بر روی آنها را تحلیل نماید.

در فصول دوازدهم، سیزدهم، چهاردهم به ترتیب به بررسی مهمترین نظریه هایی که در مورد مصرف، سرمایه گذاری و تقاضای پول ارائه شده است، خواهیم پرداخت. در دروس مقدماتی اقتصاد کلان می توان این سه فصل را موقتاً نادیده گرفت. نظریه های مصرف در ادامه، نظریه های سرمایه گذاری در فصل سیزدهم و نظریه های تقاضای پول در فصل چهاردهم تشریح شده اند. در فصل

پانزدهم کوشش های دانشمندان بعد از کینز برای تکمیل نظریه ای او در قالب مدل IS

LM آمده است. در این بخش سعی شده است، با کنار گذاشتن فرض های غیر واقعی محدودکننده، گامهای دیگری به سوی واقعی تر کردن مدل وارد شود. برداشته شود. در واقع در این فصل مدلی معرفی می شود که قادر است تحلیل تعادل هر زمان بازار کالا و بازار پول، آثار سیاستهای مالی و پولی و دیگر تغییرات برونزا، را بر تولید و اشتغال تعیین کرده، آثار متقابل آنها را بررسی کند.

در ادامه بحث، به معرفی مدل واقعی تر و کامل تری برای تشریح علل تورم و بیکاری و تحلیل آثار سیاستهای اقتصادی اعم از سیاست مالی، سیاست پولی و سیاست تولیدی بر سطح تولید و اشتغال و نیز سطح عمومی قیمت ها اختصاص دارد. نام این مدل، الگوی DD-SS است.

در فصل هفدهم با معرفی الگوی فیلپس رابطه بین نرخ تورم و نرخ بیکاری در کوتاه مدت و بلند مدت بررسی و تشریح شده است. معرفی اقتصاد باز و کامل تر کردن الگوی اصلی (پی گیری شده در این کتاب) می پردازد تا اثر تحولات بین المللی بر اقتصاد داخلی و نیز آثار متقابل اقتصاد

داخلی و اقتصاد جهانی را مورد تحلیل قرار دهد. اقتصاد کلان در یک اقتصاد باز، عنوان این فصل است.

بحث نوسانات میان مدت، رشد و توسعه بلندمدت، به بررسی الگوهای رشد، نظریه‌های توسعه و دلایل نوسانات اقتصادی می‌پردازد تا جنبه‌های دیگری از مسایل اقتصادی را روشن نماید. بالاخره در فصل آخر با نگاهی گذرا به اقتصاد ایران و جهان به برخی از موضوعات خاص در اقتصاد کلان خواهیم پرداخت.

در پایان کتاب پیوست‌هایی برای معرفی منابع و مآخذ قابل استفاده و نیز ارائه پاره‌ای اطلاعات و آمارهای اقتصادی نیز، آمده است.

در پایان هر فصل نمونه‌هایی از سوالات، مسایل و تمرین‌های دوره‌ای همراه با موضوعاتی برای تحقیق و نمونه‌هایی از مطالعات موردی، آورده شده است تا آموزش موثر، کارآمد و پژوهش‌محور در اختیار علاقه‌مندان قرار گیرد. همچنین در تهیه و تدوین این کتاب از یاری دوستان زیادی بهره‌مند شده‌ام، برای همه آنها آرزوی سعادت دارم. منتظر نقدهای هوشمندانه دوستان دانشمند و ارزشمندم.

علی بشارت

پائیز ۱۳۹۷